

Dato: 31. marts 2014

Sagsnr. 2013 - 6488

Redegørelse fra ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold til statsrevisorernes beretning nr. 4/2013 om det specialiserede socialområde – statens overførsler til kommuner og regioner i 2012

Som anmodet i statsrevisorernes brev af 21. november 2013 fremsendes hermed min redegørelse for de foranstaltninger og overvejelser, som statsrevisorernes beretning nr. 4/2013 om det specialiserede socialområde har givet anledning til, jf. § 18, stk. 2, i lov om revision af statens regnskaber mv.

Statsrevisorerne bemærker på baggrund af Rigsrevisionens beretning, at de "finder, at rammerne for regionernes og kommunernes opgaver på det specialiserede socialområde er uhensigtsmæssige, idet:

- Rameaftalerne mellem regionerne og kommunerne ikke er styringsegnede i forhold til udbud og efterspørgsel på tilbudspladser.
- Tilbudsportalen (landsdækkende portal med oplysninger om regionale, kommunale og private tilbud på det sociale område) ikke opfylder formålet om gennemsigtighed og sammenlignelige tilbud, bl.a. fordi regionernes rammeaftaler er udarbejdet på forskellige grundlag. Statsrevisorerne finder, at Social, Børne- og Integrationsministeriet bør sikre en større gennemsigtighed i Tilbudsportalen
- Tilbudsportalen ikke altid anvendes af kommunerne, bl.a. fordi portalens oplysninger ikke altid er valide
- Det er usikkert, om alle kommuner hjemtager korrekt statsrefusion."

Jeg vil gerne kvittere for statsrevisorernes fokus på styringen af det specialiserede socialområde, som er kommet til udtryk i beretningen. Beretningen og konklusionerne rejser vigtige spørgsmål om styringen af et område, der har stor betydning i forhold til de offentlige finanser.

Jeg noterer med tilfredshed, at beretningen konkluderer, at regionerne formår at holde området i økonomisk balance set over tid.

Der har i de senere år været fokus på at forbedre effektiviteten og styringen på området, og der er taget en række initiativer, der skal styrke den økonomiske, kvalitetsmæssige og kapacitetsmæssige styring, hvilket der ikke er taget højde for i beretningen.

Rameaftalernes egnethed som styringsredskab

Jeg vil indledningsvis bemærke, at der i forhold til beretningens gennemgang er behov for at præcisere de gældende regler, som de fremgår af bekendtgørelse nr. 1021 af 20. august 2013 om rammeaftaler m.v. på sociale område og det almene ældreboligområde, og som illustrerer de ændringer, der blev foretaget i 2011.

De enkelte kommuner skal ikke efter gældende regler angive, hvor mange og hvilke pladser i regionale tilbud de får behov for. Derimod skal der som led i udviklingsstrategien foretages et samlet skøn over behovet for regulering i antallet af (kommunale og regionale) pladser eller tilbud. Det skal i øvrigt bemærkes, at der som grundlag for og bilag til udviklingsstrategien skal udarbejdes en samlet oversigt over tilbud beliggende i regionen, herunder tilbud som alene anvendes til driftskommunens egne borgere.

Rammeaftalerne på det sociale område og det almene ældreboligområde er aftaler, der indgås mellem kommunalbestyrelserne i en region og regionsrådet om udvikling og styring af det sociale område. Reglerne om rammeaftalerne blev ændret 2011 med virkning for rammeaftalerne for 2012.

Rammeaftalerne skal sikre den faglige udvikling, styring og koordinering af de offentlige tilbud, der ligger inden for den enkelte region, og er et redskab for kommunalbestyrelserne i regionerne til at styre faglig udvikling, kapacitet og økonomi, herunder takstudvikling. Rammeaftalerne skal således understøtte kommunerne i at varetage deres myndighedsansvar, idet de som myndighed har ansvaret for, at der er det nødvendige antal tilbud til at dække behovene.

Rammeaftalesamarbejdet er efter min opfattelse et egnet forum for kommunalbestyrelser og regionsråd til i fællesskab at drøfte behovene for faglig udvikling samt behovet for ressourcemæssig tilpasning.

Jeg er dog enig i, at rammeaftalerne ikke er egnede til at stå alene som styringsinstrument for den enkelte region i forhold til udbud og efterspørgsel på tilbudspladser.

Jeg er også enig i, at rammeaftalerne ikke sikrer overblik og koordination på tværs af regioner, hvilket især er vigtigt på det meget specialiserede område, hvor det kan være nødvendigt at se ud over den enkelte region for at sikre bæredygtige og effektive tilbud.

Forslag om national koordinationsstruktur

For at styrke nationalt overblik og koordination af det mest specialiserede socialområde på tværs af kommuner og regioner blev der den 26. marts 2014 fremsat lovforslag som opfølgning på evalueringen af kommunalreformen på det sociale område, som bl.a. skal understøtte

- Styrket kvalitet og samarbejde på det mest specialiserede socialområde

- Det fornødne udbud af tilbud til de mest specialiserede målgrupper.
- Større sikkerhed for regionale tilbuds fremtidige placering og dermed et bedre grundlag for planlægning og investeringer.
- Incitament til effektiv drift, gennemsigtighed og sammenlignelighed på tværs af private, kommunale og regionale tilbud samt understøtte udbuddet af særligt specialiserede tilbud.

Konkret skal dette ske ved etablering af en national koordinationsstruktur, der forankres i Socialstyrelsen, som gennem en styrket faglig planlægning skal bidrage til at forhindre en uhensigtsmæssig afspecialisering. Dialogen og samarbejdet mellem Socialstyrelsen og kommunerne i forbindelse med den nationale koordinationsstruktur vil bygge videre på de eksisterende rammeaftaler.

Begrænsning af den tidsmæssige mulighed for overtagelse af regionale tilbud
 Forslaget indebærer desuden, at kommunernes overtagelse af regionale tilbud begrænses tidsmæssigt, så kommunerne fremover kun har mulighed for at overtage tilbud hvert fjerde år. Overtagelse af et tilbud skal drøftes i forbindelse med rammeaftalerne, og overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen.

Mere fleksible aftaleformer

Endelig vil der med samme lovforslag blive gennemført en ændring af reglerne om takstfinansiering af tilbud efter serviceloven. Ændringen af reglerne om fastsættelse af takster skal bidrage til at forbedre incitamenterne til effektiv drift, sikre gennemsigtighed og sammenlignelighed på tværs af private, kommunale og regionale tilbud, herunder øget sammenhæng mellem ydelsesbeskrivelser og takst/pris, samt understøtte udbuddet af særligt specialiserede tilbud.

Forslaget indebærer, at der fastsættes fælles regler om beregning af vejledende takster for private, regionale og kommunale tilbud. Det fastholdes som grundlæggende udgangspunkt, at tilbud og ydelser på det sociale område finansieres via de visiterende kommuners betaling af en takst, samt at taksterne beregnes efter et omkostningsbaseret princip og på grundlag af samtlige tilbuddets omkostninger.

Det er min forventning, at forslagene vil understøtte en bedre styring af området ved gradvist at føre til bedre koordinering af udbuddet af pladser på tværs af regioner, mere præcis kapacitetsplanlægning og mere fleksibel udnyttelse af pladserne på tværs af regioner.

Gennemsigtighed og sammenlignelighed i Tilbudsportalens oplysninger

I forhold til beretningen er der behov for at præcisere de gældende regler for fastsættelse af takster for tilbud efter serviceloven. Rammeaftalerne fastsætter efter gældende regler ikke principperne for takstberegningen. Som led i styringsaftalen skal kommunerne (og regionerne for så vidt angår de regionale tilbud) indgå aftale om udviklingen i taksterne, jf. bekendtgørelsen om rammeaf-

taler. De aftaler, som indgås i rammeaftaleregi om takster og prisstruktur, skal i sagens natur holde sig inden for de generelt fastsatte regler om bl.a. takstberegning.

Reglerne om fastsættelse af takster fremgår for kommunale tilbud af bekendtgørelsen om omkostningsbaserede takster for kommunale tilbud. For regionale tilbud fremgår reglerne om takstfastsættelse af regionernes budget- og regnskabssystem, og regelsættet svarer overordnet set til reglerne for kommunale tilbud. Reglerne om takstfastsættelse er ens, uanset om der er tale om tilbud inden for eller uden for rammeaftalerne.

For private tilbud gælder på nuværende tidspunkt ikke centralt fastsatte regler om fastsættelse af takster, men der gælder fælles regler for private, kommunale og regionale tilbud om oplysning på Tilbudsportalen vedrørende takster.

Jeg er enig i statsrevisorernes konklusion om, at oplysningerne på Tilbudsportalen særligt i forhold til oplysningerne om de registrerede tilbuds takster kan være svære at gennemskue og sammenligne.

Nye regler om godkendelse og tilsyn

Jeg kan oplyse, at der 1. januar 2014 trådte nye regler om godkendelse af og tilsyn med sociale tilbud i kraft. De nye regler betyder, at opgaven flyttes fra 98 kommuner til 5 kommuner for at sikre en mere ensartet og professionel indsats. Samtidig er flere typer af tilbud blevet underlagt krav om godkendelse og tilsyn efter centralt fastsatte kriterier. Det gælder bl.a. tilsyn med tilbuddenes økonomi.

I forhold til Tilbudsportalen betyder de nye regler, at det fremover bliver 5 socialtilsyn og ikke 98 kommuner, der har ansvaret for, at oplysningerne på Tilbudsportalen om langt de fleste af de registrerede tilbud er korrekte og opdaterede, herunder oplysninger om takster, ydelser og målgrupper. Det betyder også, at samtlige tilbud underlagt socialtilsynene skal vurderes, og at oplysningerne om dem på Tilbudsportalen skal gennemgås og kvalificeres.

Sammen med den generelle opgradering af Tilbudsportalen, som også er foretaget i forbindelse med de nye tilsynsreglers ikrafttræden, er det min forventning, at Tilbudsportalens oplysninger generelt bliver mere valide og gennemskuelige.

Samlet set forventer jeg, at de nye tilsynsregler og tilpasning af Tilbudsportalens data vil have positive styringsmæssige effekter i forhold til at styrke kommunerne i deres rolle som købere af ydelser på det sociale område, i forhold til at skabe mere gennemsigtighed i oplysninger om tilbuddenes indhold og i forhold til at skabe større gennemskelighed i forholdet mellem pris og kvalitet.

Kommunernes anvendelse af Tilbudsportalen

Jeg er enig i statsrevisorernes bemærkning om, at det er utilfredsstillende, at kommunerne ikke generelt og konsekvent sikrer sig, at de tilbud, de anvender, er registreret på Tilbudsportalen. Registreringen på Tilbudsportalen er en betingelse for, at kommunerne må anvende tilbuddene.

Den manglende anvendelse af Tilbudsportalen kan dels skyldes, at kommunerne helst anvender kendte tilbud, dels at kommunerne ikke finder portalens oplysninger valide eller portalen tilstrækkeligt brugervenlig.

Som nævnt ovenfor er det min forventning, at de forbedringer af Tilbudsportalen, der er sket og løbende sker i forbindelse med ikrafttræden af de nye tilsynsregler, vil betyde, at Tilbudsportalens oplysninger generelt bliver mere valide og gennemskuelige. De nye tilsynsregler har sat ekstra fokus på de initiativer, der allerede gennem de senere år i en løbende proces er taget for at forbedre Tilbudsportalen.

Samlet set er der iværksat initiativer, som vil betyde større brugervenlighed, mere anvendelige datakategorier og bedre datakvalitet.

Derudover er der med de nye tilsynsregler blevet sat fokus på, at flere typer af tilbud skal godkendes som generelt egnede og på, at kommunerne kun må anvende godkendte tilbud, der er registreret på Tilbudsportalen.

Ministeriet støtter i øvrigt kommunernes anvendelse af systematisk og korrekt sagsbehandling i forbindelse med visitation til botilbud og til ydelser efter serviceloven i det hele taget, og jeg noterer mig derfor, jf. beretningen, at de besøgte kommuner har fokus på at indføre systematiske sagsbehandlingsmetoder, som kan bidrage til en ensartet og dokumenteret sagsbehandling. Jeg er dog enig i, at der er behov for et fortsat fokus på anvendelsen af skriftlige retningslinjer, systematiske sagsbehandlingsmetoder og ledelsesmæssig kvalitetskontrol.

Kommunernes korrekte hjemtagelse af statsrefusion

Jeg har noteret mig, at 6 ud af 8 besøgte kommuner, jf. beretningen, i det væsentligste har tilrettelagt deres forvaltning på en måde, der medvirker til at sikre, at vilkårene for hjemtagelse af statsrefusion er opfyldt, samt at de resterende to kommuner arbejder på at forbedre forvaltningen på en måde, der kan være med til at sikre korrekt hjemtagelse.

Jeg er dog af den opfattelse, at det er vigtigt, at ministeriet og kommunerne til stadighed har fokus på de refusionsbelagte områder for at minimere risikoen for, at der hjemtages statsrefusion på forkert grundlag med den konsekvens, at der senere skal foretages berigtigelse.

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds kontrol af kommunernes refusionshjemtagelse er baseret på revisionsberetningerne fra kommunernes revisorer. Hvis revisor har påpeget fejl i kommunernes refusi-

onsanmeldelser, påhviler det kommunen at rette fejlen, og revisor at påse, at rettelsen er foretaget.

Hvis fejlene i karakter og omfang giver anledning til det, kan ministeriet pålægge kommunen at foretage en gennemgang af yderligere sager eller foretage en skønsmæssig berigtigelse af den anmeldte refusion. Ministeriet kan også indhente uddybende redegørelser fra kommunerne for at sikre, at kommunerne har iværksat de nødvendige tiltag for at rette på fejl og mangler.

Ministeriet har løbende dialog med kommuner og revisorer om spørgsmål i relation til kommunernes hjemtagelse af statsrefusion, for derigennem at styrke vejledning af kommunerne.

Af betydning for styringen af det specialiserede socialområde kan jeg i øvrigt nævne, at der som opfølgning på aftalen om kommunernes økonomi for 2014 vil blive igangsat en analyse, der skal afdække muligheder og barrierer i forhold til en mere effektiv drift og styring af sociale tilbud.

Jeg har ikke yderligere bemærkninger til beretningen

Der er ved fremsendelsen af dette brev sendt en kopi til Rigsrevisionen.

Med venlig hilsen

Manu Sareen

/Dorte Bech Vizard